

KÖZGAZDASÁGTAN I.

BMEGT30A003

HÉTFŐ: 8:15–10:00 (Q-II)

HÉTFŐ: 10:15–12:00 (QAF15)

A CSERE

31. FEJEZET

Dr. Ligeti Zsombor

ligetizs@kgt.bme.hu

Fogadóóra: Kedd 12–14, QA215

2018.09.24.

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar • Közgazdaságtan Tanszék

BMEGT30A003 - Ligeti Zsombor

1

TARTALOM

- 1. ÁLTALÁNOS EGYENSÚLYI ELEMZÉS**
- 2. A CSERE MODELLJE – EDGEWORTH-NÉGYSZÖG**
  - 2.1. Pareto-hatékonyság
  - 2.2. Versenyzői piac modellje
  - 2.3. Walras-törvény
  - 2.4. Hatékonyság és igazságosság
- 3. A JÓLÉTI KÖZGAZDASÁGTAN ELSŐ TÉTELE**
- 4. A JÓLÉTI KÖZGAZDASÁGTAN MÁSODIK TÉTELE**

2018.09.24.

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar • Közgazdaságtan Tanszék

BMEGT30A003 - Ligeti Zsombor

2

1. ÁLTALÁNOS EGYENSÚLYI ELEMZÉS

2018.09.24.

Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar • Közgazdaságtan Tanszék

BMEGT30A003 - Ligeti Zsombor

Szimultán (piaci) interakciók modellezése

„...a közgazdaságtan megközelítése szerint a társadalmi jelenségeket korlátok között érvényesülő célirányos emberi magatartások és ezek kölcsönös egymásra hatásának szándékolt és nem szándékolt eredményeként célszerű vizsgálni.” (Pete 2006)

Feltevések:

- 2 (típusú) [*kis*] „jól viselkedő” szereplő: **Robinson** és **Péntek** → *árelfogadók*
- Csak saját fogyasztásukkal foglalkoznak, és optimális fogyasztói magatartás jellemezi őket
- 2 termék: HAL és KÓKUSZ
- Egyéni és piaci átváltások (az árak) pozitívak ($\forall p > 0$)
- Csak egymás közötti „tisztá csere”

2. CSERE MODELLE – EDGEWORTH-NÉGYSZÖG –

2018.09.24.

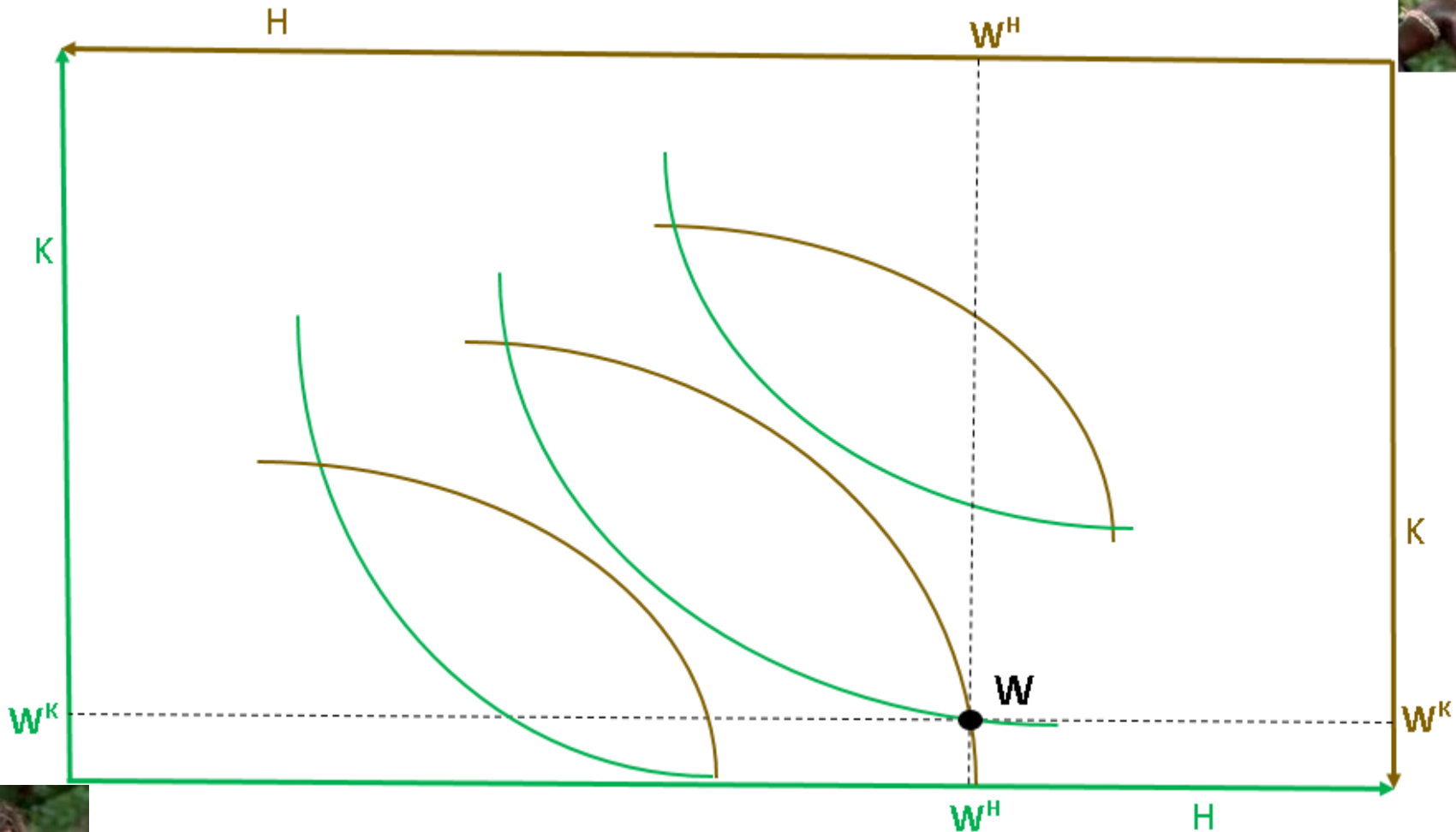
Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar • Közgazdaságtan Tanszék

BMEGT30A003 - Ligeti Zsombor

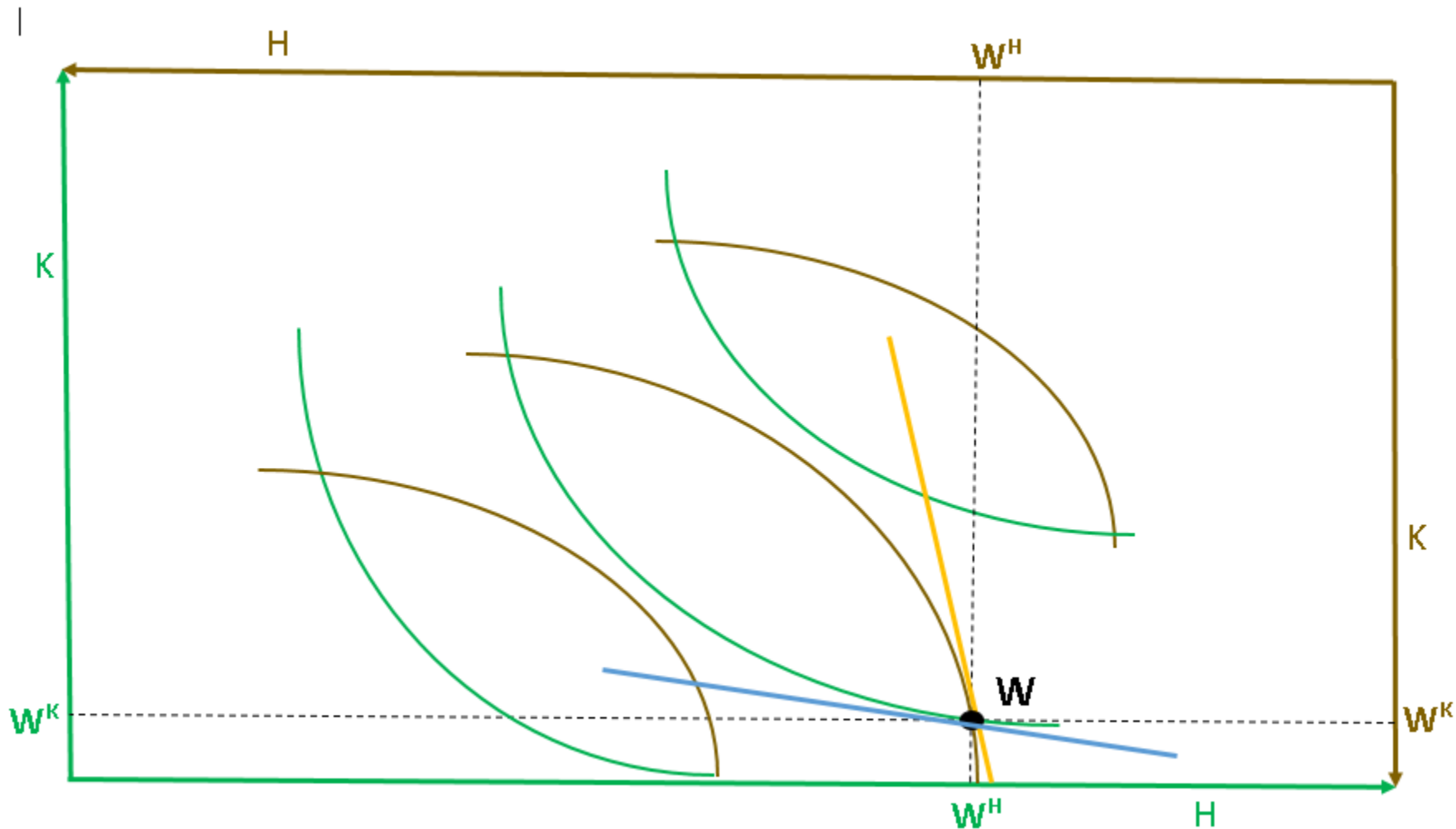
EDGEWORTH-NÉGYSZÖG

Robinson és Péntek

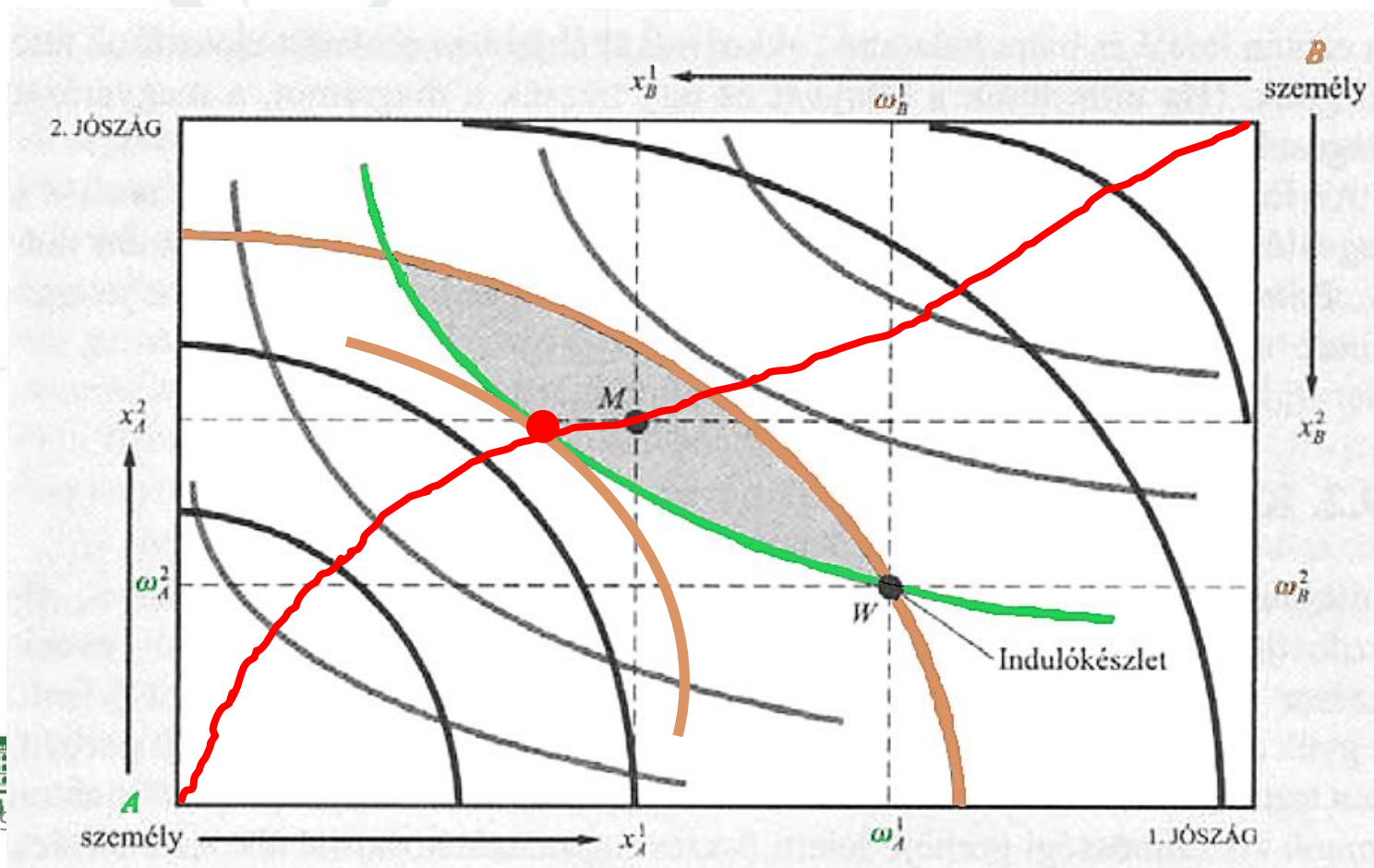
1782

$$|MRS_{HK}^{Robinson}| = \left| \frac{dK}{dH} \right| < |MRS_{HK}^{Péntek}| = \left| \frac{dK}{dH} \right|$$

2.1. Pareto-hatékonyság

- **Pareto-hatékony elosztás:** csere révén nem javítható mindenkinek a helyzete → **szerződési görbe**
(közömbösségi görbék érintési pontjai)

2.2. Versenyzői piac modellje

- Induló készlet: W_R^H, W_R^K ; W_P^H, W_P^K
- (Bruttó) kereslet: H_R, K_R ; H_P, K_P
- Nettó kereslet [túlkereslet] (e):
  - ROBINSON: $e_R^H = H_R - W_R^H$; $e_R^K = K_R - W_R^K$
  - PÉNTEK: $e_P^H = H_P - W_P^H$; $e_P^K = K_P - W_P^K$
  - Túl kínálat jelölése az ábrán (-e): $-e_P^K = -(W_P^K - K_P) \rightarrow S$
  - . $-e_R^H = -(W_R^H - H_R) \rightarrow S$
- Aggregált túlkeresleti függvény: $z^H = e_R^H + e_P^H < 0$
 $z^K = e_R^K + e_P^K > 0$
 $z^H(p_H; p_K)$ legyen folytonos! „-z^H” = túl kínálat → S
- Árverező: $p_H/p_K = p$

Piaci/versenyzői/walrasi egyensúlyi elosztás:

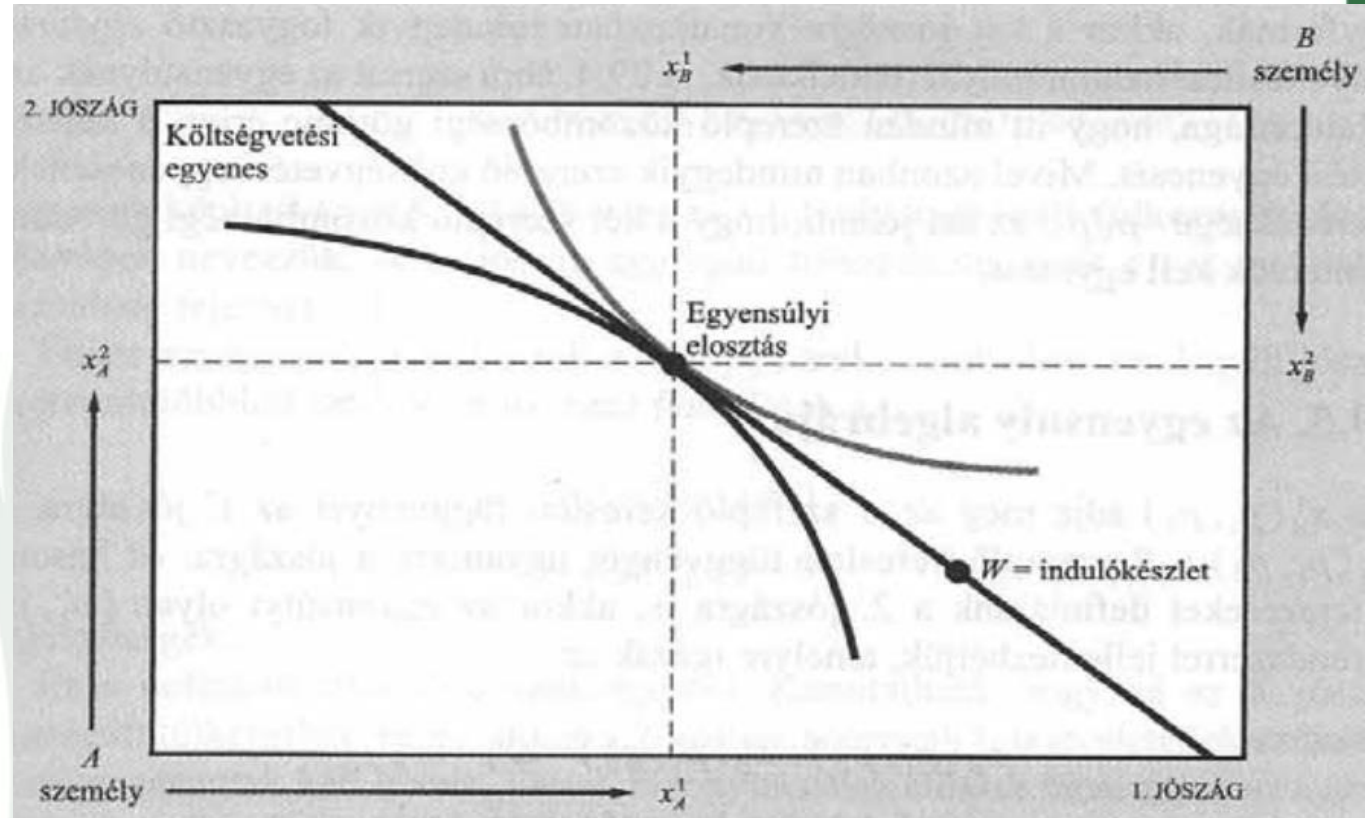
$$z^K(p^{H*}, p^{K*}) = 0, z^H(p^{H*}, p^{K*}) = 0$$

Egyensúly:

$$S_i(p) = D_i(p)$$

$$z^i(p) = 0$$

$$i = K, H$$

Átváltások:

$$-\frac{p^H}{p^K} = \frac{z^K(p^H, p^K)}{z^H(p^H, p^K)} = \frac{e_R^K}{e_R^H} = \frac{e_P^K}{e_P^H}$$

2.3. Walras-törvény

- **Walras-törvény**: az aggregált túlkereslet értéke azonosan zérus:

$$p^H z^H + p^K z^K \equiv 0 \quad (\forall p > 0)$$

- **Walras-törvény**: Ha van k db jószágpiacunk, amin egy adott árrendszer mellett $k-1$ piac egyensúlyban van, akkor a k . piac is automatikusan egyensúlyban lesz.

- **Bizonyítás**: Mivel $-\frac{p^H}{p^K} = \frac{z^K(p^H, p^K)}{z^H(p^H, p^K)}$, így $p^H z^H + p^K z^K \equiv 0$
ha $\exists(p^{H*}, p^{K*}), z^H(p^{H*}, p^{K*}) = 0 \rightarrow z^K(p^{H*}, p^{K*}) = 0$

2.4. Hatékonyság és igazságosság

- Pozitív tudomány $\leftrightarrow$ Normatív tudomány
- A szerződési görbe minden egyes pontja Pareto-hatékony $\leftarrow ? \rightarrow$ Igazságos/méltányos
- Az árak allokációs és jövedelemelosztási szerepe

3. A JÓLÉTI KÖZGAZDASÁGTAN ELSŐ TÉTELE

A JÓLÉTI KÖZGAZDASÁGTAN ELSŐ TÉTELE

1. TÉTEL: Minden piaci egyensúly Pareto-hatékony.

- A versenyzői (kompetitív) piac a kereskedelemből minden nyereséget kihoz!

4. A JÓLÉTI KÖZGAZDASÁGTAN MÁSODIK TÉTELE

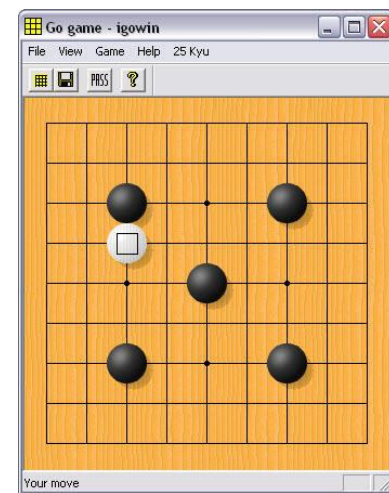
A JÓLÉTI KÖZGAZDASÁGTAN MÁSODIK TÉTELE

2. TÉTEL: Ha a szereplők preferenciái konvexek, akkor mindig létezik egy olyan árrendszer, amelyre **bármelyik Pareto-hatékony** elosztás egyben a megfelelően választott indulókészlethez tartozó piaci **egyensúlyi** pont.

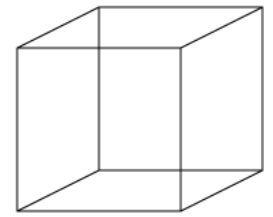
A 2. Tétel következményei

ÖSZTÖNZÉSI MECHANIZMUS

- Az árak **allokációs** és **jövedelemelosztási** szerepe (**vagyonadó** vs **árkedvezmény**)
- Miért kell hendikeppel indulnia Usain Bolt-nak Zsomborral szemben?
- Diszlexiásoknak **több idő** vagy könnyebb feladatok?

MIT TANULTUNK MA?

1. **ÁLTALÁNOS EGYENSÚLYI ELEMZÉS** → minden piac
2. **CSERE MODELLJE – EDGEWORTH-NÉGYSZÖG**
  - 2.1. Pareto-hatékonyság → végső elosztás Pareto-hatékony
  - 2.2. Versenyzői piac modellje → egyensúly
  - 2.3. Walras-törvény → $(k-1)$ db egyensúly → k . egyensúlya
  - 2.4. Hatékonyság $\neq$ igazságosság
3. **A JÓLÉTI KÖZGAZDASÁGTAN ELSŐ TÉTELE**
  - Egyensúly → Pareto-hatékony
4. **A JÓLÉTI KÖZGAZDASÁGTAN MÁSODIK TÉTELE**
  - Minden Pareto-hatékony lehet egyensúly jól választott kezdő készlettel és árakkal